

Vuosikertomus 2023

EVO

Sisällysluettelo

Toimitusjohtajan katsaus	4
Vuosi 2023	6
Omistajat, hallinto ja henkilökunta.....	8
Energiahuolto	10
Vesihuolto	12
Tunnuslukuja	17
Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus	21
Vesilaitos tuloslaskelma	23
Vesilaitos tase	24
Vesilaitoksen rahoituslaskelma.....	25
Tuloslaskelma.....	27
Tase	28
Rahoituslaskelma	29
Tilintarkastuskertomus	30

Vuosikertomus **2023**

Toimitusjohtajan katsaus

STRATEGIAN PÄIVITTÄMINEN

EVO:n strategian mukaisesti on tehtävänämme tuottaa omistajillemme eli osuuskunnan jäsenillemme arjen elintärkeitä palveluita luotettavasti, puhtaasti, mahdollisimman edullisesti ja kannattavasti. EVO takaa tarvittavien palveluiden tuotannon ja kehittää osaltaan kaupungin elinvoimaisuutta. Strategian keskeisimpinä tavoitteina on laajentaa energiapalveluitamme, kasvattaa kiertotalousliiketoimintaa sekä käynnistää vastuullisuusohjelma, jonka keskiössä on valittujen vastuuteemojen läpinäkyvä mittaaminen ja vastuullisuudesta avoimesti viestiminen. EVO:n toiminnan mittaamiseen luotiin seurantamittaristo, jossa seurattavia osioita on kuusi, strategian toteutuminen, toiminnan tehokkuus, sidosryhmien antama palaute, talous, henkilöstö – ja asiakastyytyväisyys. Mittariston perusteella luodaan vuosittainen EVO-indeksi.

EVO sai käyttöoikeuden Mäntyselän teollisuusalueelle tehtyyn pienpuuterminaliin. Terminalikentän koko tällä hetkellä 2 ha. Kenttä laajenee kesällä 2024 neljällä lisähehtaarilla. Kentällä on käynnistetty energiapuuran haketus. Kehityshanke jätevesipuhdistamoiden lietteiden hyödyntämisestä energian tuotannossa ja vaihtoehtoisesti lannoitteena on edelleen käynnissä.

Rukan ydinalueen yleiskaavaluonnos oli yleisesti nähtävillä loppukeväästä 2023. Luonnoksessa on ydinalueen rakennusoikeus kaksinkertaistettu. Mikäli kaavan muutos saa lainvoiman ja rakennusoikeudet toteutuvat suunnitellulla tavalla, aiheuttaa se EVOlle tulevana vuosikymmeninä merkittäviä investointeja Rukan alueen vesi- ja energiahuoltoon.

TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Selvitystyö yhdyskuntajäteliikkeen ja lämmön tuotannossa syntyvän tuhkan ravinteiden jalostamiseksi jatkuu. Ympäristöministeriö myönsi tutkimushankkeeseen 70 %:n avustuksen. Hanke päättyy vuoden 2024 marraskuun lopussa.

Vesihuollon ja lämpöhuollon toiminta- ja huoltovarmuutta parannettiin lisäämällä varavoi- makapasiteettia. EVO:n valmiussuunnitelma saatiin valmiiksi.

Mäntyselän jäteveden puhdistamo on ollut toiminnassa kaksi vuotta. Säännöllisen viranomaisvalvonnan tulosten perusteella voitiin todeta, että tänäkin vuonna saavutettiin hyvät puhdistustulokset Mäntyselän ja Rukan jätevedenpuhdistamoilla. Jäteveden puhdistuksen optimointijärjestelmän käyttöönotto Mäntyselän uudella jäteveden puhdistamolla aloitettiin alkukesästä 2023 ja loppuvuodesta Rukan jäteveden puhdistamolla. Toiminnalliset tavoitteet puhtaan veden jakelussa, jäteveden puhdistamisessa ja kaukolämmön tuotannossa ja jakelussa saavutettiin hyvin. Tuotannossa ja jakelussa esiintyi hyvin vähän häiriöitä ja niistä ei aiheutunut kuluttajille merkityksellistä haittaa.

Kaukolämpöenergiaa myytiin vuonna 2023 119 640 MWh. Kulutus kasvoi 1,8 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Laskutettu vesimäärä oli 794.243 m³. Laskutettu vesimäärä laski 3 %. Laskutettu jätevesimäärä oli 830 466 m³ ja laskutettu jätevesimäärä oli 4,3 % pienempi kuin edellisenä vuonna.

Uusia liittymiä kirjattiin vesijohtoverkoston 41 kpl (v. 2022 70 kpl), viemäriverkoston 42 (v. 2022 69 kpl) sekä kaukolämpöverkoston 8 kpl (v. 2022 21 kpl).

Vesi- ja lämpöhuollon toiminnan varmistaminen nyt ja tulevaisuudessa oli koko vuoden ajan toimintaamme ohjaava päämäärä.

TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Taloudelliset tavoitteet saavutettiin pääosin budjetoidun mukaisesti. Haasteita toi erityisesti edelleenkin lämpölaitoksen polttoaineiden suuri hinnan korotus syksyllä 2023 alkaneelle lämmityskaudelle. Osuuskunnan tilinpäätös käyttötalouden osalta osoittaa noin 522 000 €:n ylijäämää. Muodostunut ylijäämä johtuu osuuskunnan sijoitusten tulosvaikutteisesta purkamisesta investointien kattamiseksi ja kassanhallinnan turvaamiseksi. Osuuskunnan poistopohja on menneiden vuosien puhdistamoinvestoinneista johtuen raskas ja tulee näkymään talouden luvuissa myös vielä tulevina vuosina.

Olemme viime vuosikymmenten aikana tottuneet EVO:n poikkeuksellisen edulliseen ja toimintavarmaan kaukolämpöön. Valitettavasti erittäin edullisen kaukolämmön hinta, ainakin tulevien lähivuosien osalta, on takana päin. Metsäbiomassan hinta on korottunut viime vuosien kuluessa useasti. Viimeisten seitsemän vuoden aikana on mm. hakkeen ja purun hinta lähes kolminkertaistunut. Tällä on eittämättä ollut suuri vaikutus myös EVO:n kaukolämmön hinnan korotuksille.

Metsäbiomassan heikentyneen saatavuuden vuoksi jouduimme polttamaan kaukolämmön tuotannossa aiottua enemmän turvetta. Turvetta käytettiin tukipolttoaineena vuonna 2023 noin 15 %. Lisäsimme edelleen energiapuunhankintaa ja haketimme energiapuuta polttoaineeksi. Kevyttä polttoöljyä käytetään sekä Kirkonkylällä että Rukalla ainoastaan silloin kuin puuhun ja turpeeseen perustuva tuotantokapasiteetti loppuu. Kirkonkylällä tämä toteutuu yleensä -25 astetta kylmemmällä säällä. Sekä turve että kevyt polttoöljy ovat molemmat päästökaupan piirissä. Siinäkin turve on tällä hetkellä edullinen polttoaine, mutta turveveron ja päästökaupan myötä muodostuu sen hinta kaksinkertaiseksi kuivahakkeeseen, sahanpuruun ja -kuoreen verrattuna.

HENKILÖSTÖ EVON VOIMAVARANA

Kiitän koko henkilökuntaa suuresti kuluneesta vuodesta. Motivoitunut, osaava ja innostunut henkilökunta tekee osuuskunnastamme omistajilleen laadukkaita elämän perushyödykkeitä tuottavan organisaation.

EVO on edelleen vahva, vakavarainen ja vastuullinen osuuskunta. Näillä eväillä on hyvä lähteä kohti tulevien vuosien haasteita.

Mika Mankinen
toimitusjohtaja

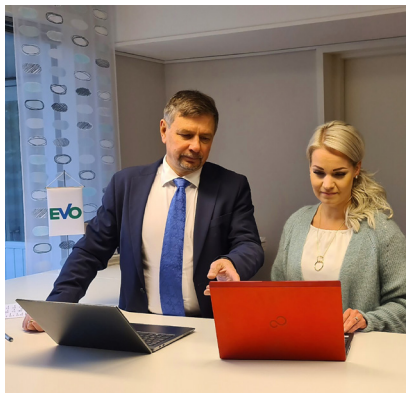
Olemme viime vuosikymmenten aikana tottuneet EVO:n poikkeuksellisen edulliseen ja toimintavarmaan kaukolämpöön.

VUODEN 2023 MERKKIPAALUJA

TAMMIKUU

Kuusamon keskustan pohjoisalueelle rakentuvan pellettilaitoksen työt jatkuivat laitoksen syöttölinjan ja venttiili-kaivon rakentamisella. Venttiili-kaivolla syöttölinja yhdistettiin taajaman pohjoisen alueen kaukolämpörunkoon. Venttiili-kaivon järjestelyt mahdollistavat pellettilaitoksen hyödyntämisen normaalissa lämmöntuotannossa sekä keskustan alueen tukemisen mahdollisissa poikkeustilanteissa.

MAALISKUU

EVO:n viemärylivuodot hallintaan-hankkeessa tehtiin järjestelmien parannustoimia ja käyttöön otettiin ns. Flowdicatorit, jotka tuottavat tarkkaa tietoa järjestelmien tehokkaan käytön tueksi. Lisäksi tarkennettiin sähkönkulutuksen perusteella tapahtuvaa pumppaamoiden analysointia.

TOUKOKUU

Asiakkaita muistuteltiin, että kevään myötä monissa kotitalouksissa pohditaan remonttitarpeita. Talon rakenteisiin ja talotekniikkaan liittyvien remonttien ja uudistusten yhteydessä on järkevää parantaa myös energiatehokkuutta.

Osuuskuntakokous pidettiin 9.5.2023. Rakeistetun tuhkan myynti käynnistettiin; EVO rakeistaa lämmöntuotannossa syntyvän tuhkan metsälannoitteeksi. Tuhkarakeella tehtävä metsälannoittaminen tukee metsän kasvua ja lisää metsän jalostusarvoa palauttamalla metsän kasvuille tärkeitä ravinteita maaperään.

1
VUOSI 2023

3

4

5

6

HELMIKUU

Pellettilaitoksen rakennustyöt jatkuivat itse laitoksen pystytyksellä. Kesätyöhaku aukaistiin ja EVOlla haettiin tulevan kesän töihin viisi kesätyöntekijää työskentelemään käytön ja kunnossapidon, lämpö- ja voimalaitosten käyttötehtävien sekä verkostorakentamisen parissa..

HUHTIKUU

EVO:n LieRaKi-hankkeessa jatkettiin tutkimuksia jätevesilietteen mikromuovien määrän ja laadun osalta. Alustavat tulokset osoittivat, että yli 2 mm muovipartikkeleita jää alle maa- ja metsätalousministeriön lannoitevalmisteasetuksen raja-arvon, jolloin materiaalia voisi hyödyntää lannoitteena. LieRaKi-hankkeen pää tavoitteena on saada lietteen ravinteet kiertoon ja näin ollen edistää kiertotaloutta.

KESÄKUU

Asentaja Mika Jaakkola aloitti uutena EVOlaisena. Pellettilämpölaite saatiin koeajot suoritettua onnistuneesti ja laitos otettiin tuotantokäyttöön. Pellettilaitoksen polttoaine tulee paikalliselta Kohiwoodin pellettitehtaalta muutaman kilometrin päässä keskustasta.

HEINÄKUU

Kesä oli tänä vuonna purkamisen ja rakentamisen aikaa. Torangin vanhan jätevedenpuhdistamon purkutyöt valmistuivat ja uutta vesi- ja viemäriverkostoa rakennettiin keskustaan Pentintielle.

SYYSKUU

Syksyn lämmityskausi käynnistyi ja asiakkaita muistuteltiin tarkistamaan lämmityslaitteita ja varmistamaan laitteistojen toiminta ja oikeat säästöarvot. EVO:n 8-sivuinen asiakaslehti ilmestyi. Lehdessä kerrottiin mm. päivystäjän työpäivästä, EVO:n uudesta strategiasta, pellettilaitoksesta sekä eWebistä.

MARRASKUU

Ruka Nordic -kisojen ympäristövaikutuksia kompensoitiin tänä vuonna uudella tavalla - Kuusamon kaupunki hankki EVO:n tuhkaräätä metsiensä lannoittamiseen. Kaupungin turveperäisiä metsiä lannoitetaan tuhkaräakkeellä yhteensä 50 hehtaaria.

7

8

9

10

11

12

ELOKUU

Elokuussa jatkettiin Tolpanniemen talohaarojen saneerausta alueella Kaakkuritie, Urpiaisentie, Lepinkäisentie ja Kuukelintie. Voimalaitoksella tehtiin kantaverkon sähköhäiriöiden vaikutuksia vähentäviä toimenpiteitä. Voimalaitoksen henkilöluukku modernisoitiin ja kesän revisio eteni aikataulussa.

LOKAKUU

Asiakastytyväisyysskysely käynnistyi. EVO kartoittaa vuosittain oman toiminnan lautekijöitä asiakastytyväisyyden tutkimuksella. Rakennuskausi saatiin onnistuneesti päätökseen. Hubgrade-järjestelmän käyttöönotto Mäntyselän puhdistamolla eteni koeajovaiheeseen.

JOULUKUU

Asiakkaita muistuteltiin EWebin käytöstä ja sen hyödyistä mm. vesivuotojen osalta. Vuotta 2023 varjosti monenlaiset epävarmuudet, joilla oli vaikutusta myös paikallistason toimintaan, kuten energiantuotantoon. Asiakkaillemme muutokset näkyivät hinnankorotuksina. Asiakaskyselyn tulokset valmistuivat ja kokonaisarvosanaksi muodostui 4,2 ja NPS luvuksi muodostui +61, mikä tarkoittaa, että suuri osa vastaajista suosittelee EVOa ystävilleen ja kollegoilleen. Tutkimus tuotti paljon myös avopalautteita ja kehitysideita.

Omistajat, hallinto ja henkilökunta

OMISTAJAT

JÄSENMÄÄRÄ, OMISTUS JA OSUUSMAKSU

Kuusamon energia- ja vesiosuuskunta on perustettu 1950 ja sen omistaa jäsenet. Jäsenmäärä vuoden 2023 lopussa oli 4479 ja 31.12.2023 osuuksia oli yhteensä 5 088 179 kpl.

Osuusmaksua peritään 0,25 €/rakennus-m³ ja se suoritetaan vesi- ja/tai viemäriiliittymän yhteydessä.

Osuusmaksupääoma 31.12.2023 on 1 245 861,55 €.

Jäsenien maksamia siirto- ja palautuskelpoisia jäsenmaksuja on yhteensä 32 920 165,74 €

HALLINTO

OSUUSKUNTAKOKOUS

Varsinainen osuuskuntakokous pidettiin 9.5.2023. Kokouksessa käsiteltiin osuuskunnan sääntöjen kohdassa 17 määrätyt asiat.

HALLITUS

1.1.-31.12.2023

VARSINAINEN JÄSEN

puheenjohtaja	Anne-Kaisa Olva
varapuheenjohtaja	Harri Lämsä
jäsen	Mikko Hiltula
jäsen	Kimmo Korpua
jäsen	Jyrki Saarela
jäsen	Henrik Riipinen
jäsen, sihteeri	Mika Mankinen

Varajäsen: Juha Lehtoaho ja Risto Rontti

Hallitus kokoontui 11 kertaa ja pöytäkirjoihin kirjattiin 103 kohtaa.

TILINTARKASTAJAT

Varsinainen tilintarkastaja on KPMG Oy, vastuullinen tilintarkastaja Tapio Raappana (KHT)

JOHTORYHMÄ

Toimitusjohtaja Mika Mankinen, talous- ja hallintopäällikkö Merja Kemppainen, verkostopäällikkö Kimmo Viinikka, voimalaitospäällikkö Lauri Kilpijärvi, suunnittelu- ja asiakaspäällikkö Sami Moilanen sekä työnjohtajat Jukka Mursu ja Juho Hyrkäs.

HENKILÖKUNTA

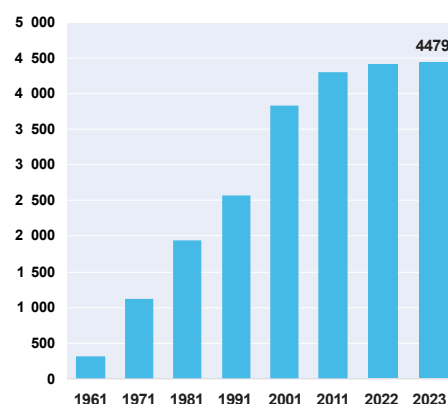
Osuuskunnan palveluksessa oli toimintavuonna vakituisessa työsuhteessa 32 henkilöä.

Lisäksi yksi henkilö oli määräaikaisessa työsuhteessa.

Toimintavuotena palkattiin yksi uusi henkilö.

JÄSENMÄÄRÄN KEHITYS

1961-2023

Kuusamon energia- ja vesiosuuskunta

Energiahuolto

TUOTANTO

TORANGIN LAITOKSET JA RUKAN BIOLAITOS:

Vuosi 2023 oli Torangin voimalaitoksen 30. käyttövuosi.

Laitoksen omistaa Adven Oy.

Kaukolämpö tuotetaan pääasiassa Torangin voimalaitoksella (18 MW + 5 MW). Kesäseisokin ajan lämmön tuotanto tehtiin omalla kpa-laitoksella (7,5 MW + 12 MW + 6MW + 4 MW) ja lisäksi sillä tasataan huipputehojen tarpeita pakkaskausina.

Rukan alueen energia tuotetaan biolämpökeskuksessa (4 MW + 3 MW).

Kaukolämpöenergian kokonaishankinta vuonna 2023 oli 139 114 MWh ja bruttosähkön tuotanto 24 973 MWh. Torangin voimalaitos tuotti kaukolämmöstä 116 666 MWh eli noin 84 %.

Rukalla kaukolämpöä tuotettiin 12 792 MWh. Biopolttoaineilla (puru, puunkuori, hake) ja turpeella tuotettiin 98 % vuosienenergiasta.

Rukan kaukolämpötuotannossa bioenergian osuus oli 99 %.

Turpeen osuus tuotannosta oli 13 %. Kotimaisia polttoaineita käytettiin lämmön ja sähkön tuotantoon yhteensä n. 160 000 MWh.

Lisäksi kaukolämpöenergiaa ostettiin Biotermo Oy:ltä ja Leppäkosken Lämpö Oy:ltä yhteensä 2 343 MWh.

VARAÖLJYLAITOKSET:

Kaikki öljylaitokset ovat varalla ja ne ovat otettavissa käyttöön tarvittaessa.

Varaöljykeskuksia ei käytetty lämmöntuotantoon vuonna 2023.

LAUHDUTIN:

Voimalaitoksen savukaasulauhdutin on ollut käytössä 11 vuotta. Sillä tuotettiin kaukolämpöenergiaa 16 803 MWh.

MYynti

Kaukolämpöenergiaa myytiin vuoden 2023 aikana 119 640 MWh.

Kulutus kasvoi 1,77 % eli 2 083 MWh.

Vuoden keskilämpötila oli + 1,65 °C, joka oli 0,6 astetta matalampi kuin edellisellä vuonna.

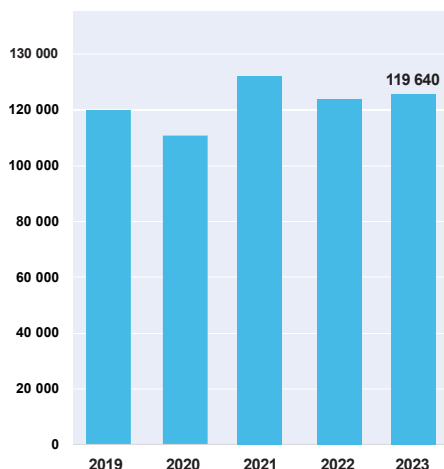
Kaukolämmön myyntituotot olivat 9,599 milj. €. Energiahintoihin ja perusmaksuihin tehtiin korotuksia 1.1.2023.

KULUTTAJAT

Kaukolämpöverkoston on liitetty yhteensä 3 059 292 rakennuskuutiometriä ja mittauspisteitä on 1 496 kpl. Tilausteho oli vuoden lopussa 92 213,50 kW ja tilausvesivirta 1 908,88 m³/h.

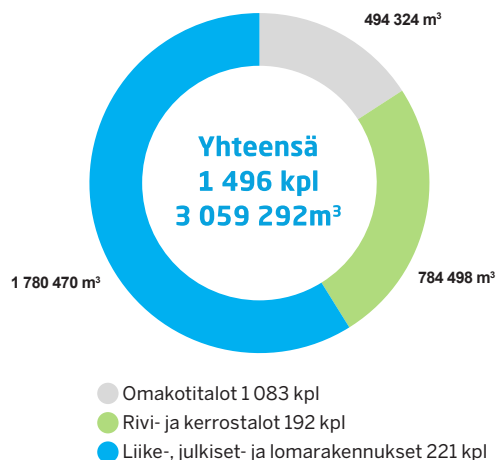
Vuoden 2023 aikana liitettiin verkostoon 8 uutta kuluttajaa, yhteensä 18 766 rakennus-m³.

KAUKOLÄMMÖN MYYNTI (MWH) 2018-2023

TUOTANTO

Rakennustyyppittäin kaukolämpöverkoston liitetyt kulutuspaikat:

LÄMPÖINDEKSIT

Normeeratut lämpöindeksit rakennustyyppittäin:
kWh/m³/a

Omakotitalot	79
Rivitalot	86
Kerrostalot	68
Liike- ja julkiset rakennukset	57

Verkostot, lämpökeskukset, säiliöt

	MW	m³
KIINTEÄN POLTTOAINEEN LÄMPÖKESKUS	29,5	
Polttoainesilo		700 + 700
Öljysäiliö		100
RUKAN BIOLÄMPÖKESKUS	4+3	
Polttoainesilo		400
Kevytöljysäiliö		50
RUKAN LÄMPÖKESKUS	3+3	
Kevytöljysäiliö		25 + 5
LOUHEN SIIRRETTÄVÄ LÄMPÖKESKUS	0,8 (vara)	
Kevytöljysäiliö		12 + 5
TORANGIN LÄMPÖKESKUS	1,4 (vara)	
Kevytöljysäiliö		3
AMMATTIKOULUN LÄMPÖKESKUS	8,6 (vara)	
Kevytöljysäiliö		300 + 50
TOLPANNIEMEN VARALÄMPÖKESKUS	4 (vara)	
Kevytöljysäiliö		50 + 5
SIIRRETTÄVÄ LÄMPÖKESKUS	0,47 (vara)	
Kevytöljysäiliö		5
KYLPYLÄN VARALÄMPÖKESKUS	1,25 + 1,25 (vara)	
Kevytöljysäiliö		20
Pellettilämpökeskus	3	
Kevytöljysäiliö		20
SAVUKAASULAUHDUTIN	5	
KIRKKOTIEN PAINEENKOROTUSASEMA		
UIMAHALLIN PAINEENKOROTUSASEMA		
LÄNSI-RUKAN PAINEENKOROTTAMO		
ITÄ-RUKAN PAINEENKOROTTAMO / PAINEENALENTAMO		

RAKENTAMINEN

Vuoden 2023 aikana rakennettiin kaukolämmön talohaaroja 300 m.

Lämmöntoimituksen varmentamiseksi tehtiin normaaleja huolto- ja korjaustöitä verkostossa koko toiminta-alueella. Tolpanniemessä jatkettiin talohaarojen uusimista ja vuonna 2023 talohaaroja uusittiin yhteensä 31 kappaletta ja työ jatkuu myös tulevina vuosina.

Pohjoistaajaman kaukolämpöverkon lämmöntuotantoa tukemaan ja öljyn kulutusta vähentämään hankittiin 3 MW:n pellettilämpölaitos. Pellettilämpölaitos sijaitsee Kuusamon Juusto Oy:ltä vuokratulla maa-alueella. Pellettilaitoksen toimitti Arterm Service Oy. Laitoksen syöttölinja tehtiin omana työnä, syöttölinjan kokonaispituus on 330 m. Laitos toimitettiin tontille helmikuussa 2023, käyttöönotto tapahtui maaliskuussa 2023 ja luovutus huhtikuun 2023 lopussa. Hankkeen kokonaiskustannus oli yhteensä noin 2 miljoonaa euroa.

Vesihuolto

VEDEN KULUTUS JA MYYNTI

Toimintavuotena vedenottoa verkostoon pumpattu vesimäärä oli 942 659 m³ eli keskiarvona 2 583 m³ vuorokaudessa.

Laskutettu vesimäärä oli 794 243 m³. Laskutettu vesimäärä oli 3,0 % pienempi edelliseen vuoteen nähden. Rukan osuus laskutetusta vesimäärästä oli 198 829 m³, jossa laskua edelliseen vuoteen 6,34 %. Rukan osuus on 25 % kokonaisvesi määrästä.

Kaikki verkostoon toimitettava vesi on erittäin hyvälaatuista, lisääineistamatonta pohjavettä.

Talousvettä myytiin myös Kuolion, livaaran ja Itä-Kuusamon vesiosuuskunnille yhteensä 19 172 m³. Vesihuollon myyntituotot olivat 1,633 milj. €. Vesihuollon myyntituottoihin sisältyy liittymismaksuja 175 t€. Liittymismaksut ovat 1.1.2022 alkaen olleet ainoastaan siirtokelpoisia ja niiden kirjanpidollinen käsittely on muuttunut arvonlisäverolliseksi. Liittymismaksut on kirjattu tuloslaskelmalle 1.1.2022 alkaen.

JÄTEVEDEN KÄSITTELY JA MYYNTI

Jäteveden puhdistamoilla käsiteltiin jätevesiä 1 074 135 m³ eli keskimäärin 2 942 m³ vuorokaudessa. Laskutettu jätevesimäärä oli 830 466 m³ ja laskutettu jätevesimäärä oli 4,3 % pienempi kuin edellisenä vuotena. Rukan osuus laskutetusta jätevesimäärästä oli 193 069 m³, jossa laskua edelliseen vuoteen 3,9 %. Rukan osuus on 23 % kokonaisvesimäärästä.

Jäteveden myyntituotot olivat 2,791 milj. €, jossa kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 21,8 %. Jäteveden myyntituottoihin sisältyy liittymismaksutulot 175 t€. Liittymismaksut ovat 1.1.2022 alkaen olleet ainoastaan siirtokelpoisia ja niiden kirjanpidollinen käsittely on muuttunut arvonlisäverolliseksi. Liittymismaksutulot on kirjattu tuloslaskelmalle 1.1.2022 alkaen.

RAKENTAMINEN:

Vuoden 2023 suurin yksittäinen verkostojen rakennuskohde oli vesi- ja viemäriverkostojen rakentaminen (400 m) keskustaan, uudelle Pentintien kaava-alueelle. Suunnittelutyön Pentintien rakentamisen osalta toteutti Afry Oy.

VERKOSTOT:

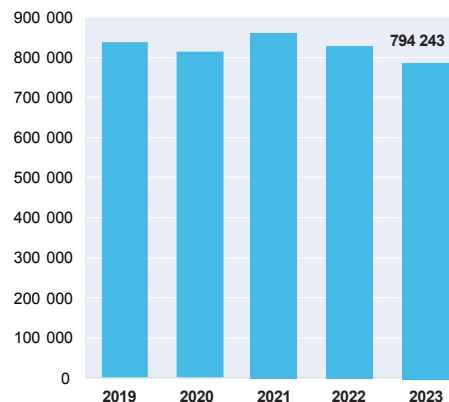
Vesi- ja viemäriverkostoa rakennettiin toiminta-alueelle: vesijohtoverkostoa 3,3 km ja viemäriverkostoa 3,2 km. Pentintien kohdetta lukuun ottamatta suunnittelu ja rakentaminen tehtiin omana työnä. Vesijohtoverkostossa suoritettuja kunnossapitotöitä olivat vuotojen ja venttiilien korjaukset ja verkoston huuhtelut. Viemäriverkoston kunnossapidossa suoritettiin myös erilaisia korjaustöitä ja tukosten poistamista.

LIITYMÄT:

Vesijohtoverkoston liitettiin yhteensä 37 678 rakennuskuutiometriä (41 liittymää) ja viemäriverkoston 37 493 rakennuskuutiometriä (42 liittymää).

Liittymismaksutulot kertyi vesi- ja viemäri liittymistä yhteensä 350 243 €.

LASKUTETTU TALOUSVESI (m³) 2019-2023

VESI- JA VIEMÄRIHUOLLON KÄYTÖSSÄ ON:

- vesijohtoverkostoa 618,10 km
- viemäriverkostoa 516,10 km
- pohjavedenottoa 14 kpl
- vesitorni 1850 m³
- Rukan alavesisäiliö ja huoltorakennus 800 m³
- Itä-Rukan alavesisäiliö 250 m³
- paineenkorotuksia 14 kpl
- Kaupungin biol.-kemiallinen puhdistamo
- Rukan biol.-kemiallinen puhdistamo
- Rukan jätevesien tasausallas
- viemäriverkostonpumppaamoita 129 kpl
- Pajatien varasto-, huolto- ja väestönsuoja-rakennus 2375 m³
- Pajatien kylmävarasto 2.815 m³ + 564 m³
- toimitalo 1624 m³
- Rukan linkkimasto

Hinnasto

1.1.- 31.12.2023

	€/yksikkö, veroton		€/yksikkö, alv 24%
OSUUSMAKSU (osuusmaksu on arvonlisäveroton)	0,25	€/rak.m ³	
LIITTYMISMAKSU			
Omakotitalo, vesijohto kaava-alue, 1-asuntainen	1540,00	€/kpl	1909,60 €/kpl
Omakotitalo, vesijohto haja-asutusalue, 1-asuntainen ja Rukalla	2860,00	€/kpl	3546,40 €/kpl
Vesijohto kaava-alueella, muut rakennukset	2,35	€/rak.m ³	2,91 €/rak.m ³
Omakotitalo, viemäri kaava-alue, 1-asuntainen	1540,00	€/kpl	1909,60 €/kpl
Omakotitalo, viemäri haja-asutusalue, 1-asuntainen ja Rukalla	2860	€/kpl	3546,40 €/kpl
Viemäri kaava-alueella, muut rakennukset	2,35	€/rak.m ³	2,91 €/rak.m ³
Vesijohto haja-asutusalueella ja Rukalla, muut rakennukset	4,70	€/rak.m ³	5,83 €/rak.m ³
Viemäriverkosto haja-asutusalueella ja Rukalla, muut rakennukset	4,70	€/rak.m ³	5,83 €/rak.m ³
Loma-asunnot vesiverkosto	7,05	€/rak.m ³	8,74 €/rak.m ³
Loma-asunnot viemäriverkosto	7,05	€/rak.m ³	8,74 €/rak.m ³
Kaukolämpöliittymä, omakotitalo 1-asuntainen	3000	€/rak.m ³	3720,00 €/kpl
Muut rakennukset erillistariffin mukaan			

	€/yksikkö, alv 0%		€/yksikkö, alv 24%	
MITTARIMAKSU	335,00	€/kpl	415,40	€/kpl
Koosta riippuen				
VESI- JA JÄTEVESIMAKSUT				
Vesimaksu, kaupunki	1,22	€/m ³	1,52	€/m ³
Vesimaksu, Ruka	1,22	€/m ³	1,52	€/m ³
Jätevesimaksu, kaupunki	2,62	€/m ³	3,25	€/m ³
Jätevesimaksu, Ruka	2,62	€/m ³	3,25	€/m ³
Perusmaksu, vesihuolto, omakotitalo, yksiasuntainen	50,00	€/v	62,00	€/v
Perusmaksu, vesihuolto, loma-asunnot	0,42	€/rak.m ³	0,53	€/rak.m ³
Perusmaksu, vesihuolto, muut rakennukset	0,14	€/rak.m ³	0,17	€/rak.m ³
Perusmaksu, liikerakennukset	0,12	€/rak.m ³	0,15	€/rak.m ³

KAUKOLÄMPÖ					
Kaukolämmön energiamaksu (kaupunki)	61,50	€/MWh	6,15 snt/kWh	76,26	€/MWh
Kaukolämmön energiamaksu (Ruka)	77,45	€/MWh	7,745 snt/kWh	96,04	€/MWh
Kaukolämmön perusmaksu, omakotitalo	252,93	€/a		313,63	€/a
Muut rakennukset erillistariffin mukaan					

Jätevesien käsittely ja johtaminen

Rukan puhdistamo

Rukan alueen jätevedet puhdistetaan Rukan puhdistamolla ja johdetaan jätkävalutuskentän kautta Kesäjokeen. Rukan puhdistamolla käsitellään Rukan matkailualueen ja Käylän jätevedet.

Lupa on voimassa alla olevilla ehdoilla 2027 loppuun asti.

LUPAEHDOT	ENIMMÄISPITOISUUS		VÄHIMMÄISTEHO
	TALVI 1.11.-30.4.	KESÄ 1.5.-31.10.	
BOD _{7ATU}	15 mg/l O ₂	10 mg/l O ₂	ja 95 %
Kokonaisfosfori	0,3 mg/l	0,20 mg/l	ja 95 %
Kokonaistyyppi	15 mg/l	15 mg/l	tai 70 %
Ammoniumtyppi	8 mg/l	6 mg/l	tai 90 % *
Kiintoaine	15 mg/l	15 mg/l	ja 90 %
CODCr	125 mg/l O ₂	125 mg/l O ₂	ja 75 %

*laskettuna käsittelemättömän jäteveden kokonaistypen ja laitokselta lähtevän veden ammoniumtypen määrästä.

Toteutettava 3 vuoden kuluessa päätöksen tultua lainvoimaiseksi.

Raja-arvot tulee saavuttaa kokonaistypen osalta vuosikeskiarvoina ja ammoniumtypen osalta puolivuosiskeskiarvoina laskettuna ja muilta osin neljännesvuosiskeskiarvoina laskettuna, ohjauksutukset ja poikkeustilanteet mukaan lukien.

Puhdistamolta lähtevä kokonaisfosforikuormitus saa olla enintään 40 kg vuodessa.

TOTEUMALUVUT 2023

BOD _{7ATU}	2,6 mg/l	99 %
Kokonaisfosfori	0,12 mg/l	99 %
Ammoniumtyppi	5,4 mg/l	67 %
Kiintoaine	4,5 mg/l	98 %
CODCr	21 mg/l	96 %
Kokonaistyyppi	19 mg/l	65 %

Rukan puhdistamossa on käytössä kantoaineprosessi, jossa biologisen osan altaissa on noin 40% osa tilavuudesta täytetty muovisilla kantoainekiekoilla. Ne muodostavat erittäin suuren pinta-alan biologiselle kasvustolle. Näin allastilavuus on pienempi kuin perinteisissä prosesseissa. Jälkipäässä lietekasvusto erotetaan puhdistetuista jätevesistä flotaatiossa.

Rukan puhdistamon tarkkailukaudelle marraskuu 2022- lokakuu 2023 ympäristöluvan mukaisiin puhdistusvaatimuksiin yllettiin BOD₇:n, kokonaisfosforin, kiintoaineen ja COD_{Cr}:n osalta kaikilla vuosineljänneksillä. Lupaehtojen toteutumista tarkastellaan kokonaistypen osalta vuosikeskiarvoina ja ammoniumtypen osalta puolivuosiskeskiarvoina. Ympäristöluvan vaatimustaso ei täytynyt kokonaistypen osalta vuosikeskiarvona laskettuna vuonna 2023. Ammoniumtypen osalta luvan vaatimuksiin yllettiin puolivuosiskeskiarvona vuoden toisella vuosipuoliskolla, mutta ensimmäisen vuosipuoliskon keskiarvot eivät yltäneet luvassa esitettyihin raja-arvoihin. Ammoniumtypen puolivuosiskeskiarvot olivat ensimmäisellä vuosipuoliskolla 10,6 mg/l ja 44,6%, sekä toisella vuosipuoliskolla 0,04 mg/l ja 99,7%.

Puhdistamon kokonaisfosforin kokonaiskuormitus (29,2 kg/a) oli selvästi alle luvassa esitetyn raja-arvon (40 kg/a).

Valtioneuvoston asetuksen 888/2006 mukainen vaatimustaso täyttyi kaikkien kuormitteiden osalta tarkkailuvuoden jokaisella tarkkailukerralla ja kokonaisfosforin osalta vuosikeskiarvona laskettuna.

Mäntyselän puhdistamo

Kuusamon kaupungin ja Kuusamon Juusto Oy:n jätevedet on johdettu Mäntyselän jätevedenpuhdistamolle lokakuusta 2021 alkaen. Mäntyselän puhdistamo sijaitsee Kuusamon länsipuolella noin neljän kilometrin päässä Kuusamon keskustasta. Jätevedet johdetaan Mäntyselän puhdistamolle vanhan Torangin puhdistamoalueen kautta. Mäntyselässä puhdistetut jätevedet johdetaan painovoimaisesti purkuputkea pitkin Torankijärveen.

Mäntyselän jätevedenpuhdistamon ympäristölupaehdot ovat seuraavanlaiset:

LUPAEHDOT

	ENIMMÄIS- PITOISUUS	PUHDISTUS- TEHO
BOD _{7ATU}	10 mg/l O ₂	ja 95 %
Kokonaisfosfori	0,25 mg/l	ja 95 %
Kokonaistyyppi	15 mg/l	tai 70 %
Ammoniumtyppi	8 mg/l	tai 90 %
Kiintoaine	15 mg/l	ja 90 %
CODCr	70 mg/l	ja 85 %

Puhdistamon kokonaisfosforin kuormitusmäärä saa olla enintään 150kg/a.

TOTEUMALUVUT 2023

BOD _{7ATU}	1,7 mg/l	99 %
Kokonaisfosfori	0,16 mg/l	99 %
Ammoniumtyppi	0,89 mg/l	98 %
Kiintoaine	0,89 mg/l	99 %
CODCr	18 mg/l	98 %
Kokonaistyyppi	23 mg/l	68 %

Mäntyselän puhdistamossa on käytössä aktiivilieteprosessi, jossa on ilmastus ja jälkiselkeytys sekä fosforinpoisto ferrisulfaatilla ja polyalumiinikloridilla. Typenpoisto tapahtuu DN-prosessilla. Prosessi on toteutettu pääosin kaksilinjaisena ja se sisältää seuraavat prosessivaiheet:

- virtaaman tasaus
- sako- ja umpikaivolietteen vastaanotto
- esikäsittely: välppäys, hiekan ja rasvanerotus ja esiselkeytys
- biologinen käsittely: aktiivilieteprosessi
- jälkiselkeytys: laskeutus
- tertiärikäsitteily: kiekkosuodatus
- lietteenkäsittely: sakeutus, ruuvikuivaus ja purku kuljetuskalustoon.

Ympäristöluvan mukaisiin puhdistusvaatimuksiin Mäntyselän jätevedenpuhdistamolla yllettiin BOD₇:n, kokonaisfosforin, kiintoaineen ja CODCr:n osalta kaikilla vuosineljänneksillä.

Lupaehtojen toteutumista tarkastellaan kokonaistypen osalta vuosikeskiarvoina ja ammoniumtypen osalta puolivuosiskeskiarvoina. Ympäristöluvan vaatimustaso täyttyi ammoniumtypen osalta vuoden kummallakin puoliskolla puolivuosiskeskiarvona laskettuna. Kokonaistypen osalta ympäristöluvan ehdot eivät kuitenkaan täyttyneet vuosikeskiarvolla laskettuna, sillä pitoisuus ja poistoteho jäivät luvassa olevista raja-arvoista.

Ympäristöluvan raja-arvojen ylityksiin kokonaistypen osalta vaikutti osaltaan Hubgrade-järjestelmän käyttöönotto ja sisäänajo vuoden viimeisellä neljänneksellä.

Puhdistamolta lähtevä fosforin kokonaiskuormitus oli vuoden 2023 aikana yhteensä 135 kg. Ympäristöluvan mukaan vesistöön johdettu fosforin kokonaiskuormitus saa olla enintään 150 kg vuoden aikana. Näin ollen fosforin kokonaiskuormitus oli luvan esittämässä rajoissa vuonna 2023.

Valtioneuvoston asetuksen 888/2006 mukainen vaatimustaso täyttyi BOD₇:n, kiintoaineen ja CODCr:n osalta kaikilla tarkkailukerroilla ja kokonaisfosforin osalta vuosikeskiarvona laskettuna. Kokonaistypen osalta asetuksen vaatimustaso ei täyttynyt, sillä vuosikeskiarvona laskettuna pitoisuus ja poistoteho jäivät asetuksen vähimmäisvaatimuksista. Asetuksen mukaan mukaan jäännöspitoisuus ja reduktio voivat olla vaihtoehtoisesti saavutettavia.

Puhdistamolta vesistöön johdettu keskimääräinen kuormitus vastasi asukasvastineluvulla laskien kokonaistypen osalta 3467 hengen, orgaanisen aineen (BOD₇) osalta 56 hengen, kiintoaineen osalta 105 hengen ja kokonaisfosforin osalta 93 hengen puhdistamattomia jätevesiä.

JÄSENYYDET JA YHTEISTYÖ

Kuusamon energia- ja vesiosuuskunta on jäsenenä seuraavissa organisaatioissa:

- Energiateollisuus ry
- Vesi- ja viemärlaitosyhdistys VVY ry
- Pohjois-Suomen Vesivaliokunta OUKE
- Pohjanmaan kaukolämpö ry
- Oulun kauppakamari
- Koillismaan Osuuskauppa
- Kuusamon Yrittäjät ry
- Ruka-Kuusamo matkailuyhdistys

Yhteistyö Adven Oy:n kanssa jatkuu voimalaitoksen käytön osalta. Yhteistyöstä vastaa erikseen nimetty käyttötoimikunta.

SUUNNITTELU JA VALVONTA

YLEINEN SUUNNITTELU JA VALVONTA

Kuusamon energia- ja vesiosuuskunta toteutti verkostosuunnittelun pääosin omana työnä. Pentintien vesi- ja viemäriverkoston suunnittelun toteutti Afry Oy.

Rakentamista ja laitosten toimintaa ovat valvoneet Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskus ja Kuusamon kaupungin ympäristötoimi.

Vesistötarkkailut ja jätevedenpuhdistamoiden näytteiden analysoinnin on suorittanut Rukan ja Mäntyselän puhdistamoiden osalta Eurofins Ahma Oy.

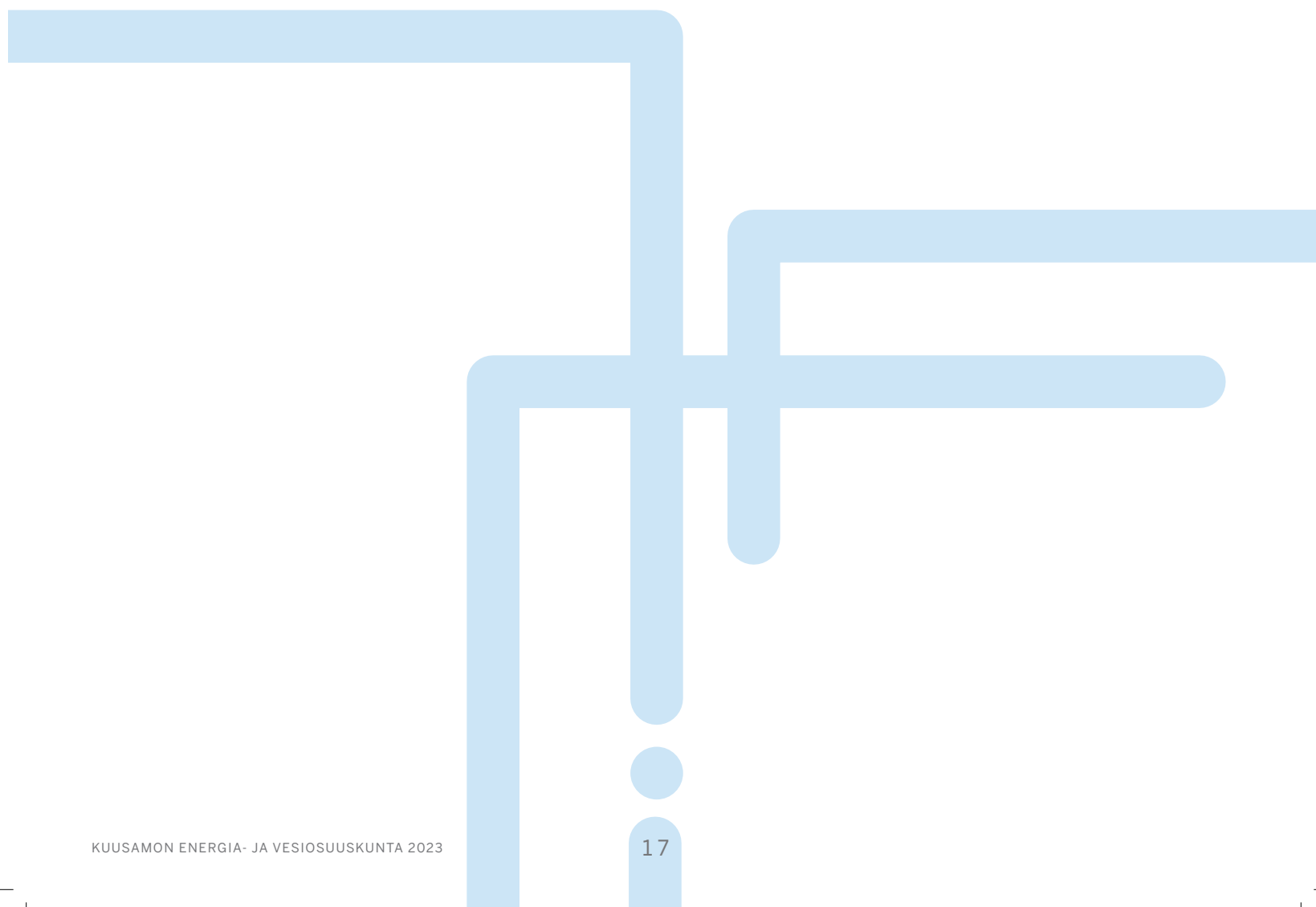
Talousvesianalysoinnin on hoitanut Eurofins Ahma Oy valvontatutkimusohjelman mukaisesti.

Kuusamon kaupunginvaltuusto on 14.11.2011 hyväksynyt Kuusamon energia- ja vesiosuuskunnan toiminta-alueen.

Toiminta-alueen hyväksymisen myötä kiinteistölle tulee liittymisvelvollisuus ja vesihuoltolaitokselle tulee vesihuollon huolehtimisvelvollisuus alueella.

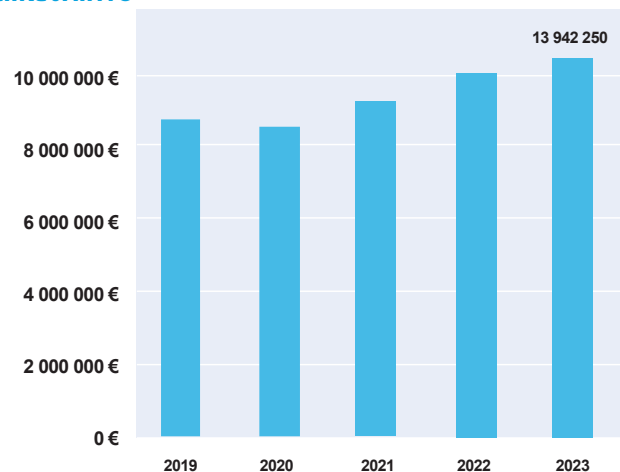

TUNNUSLUKUJA 2023

TUNNUSLUVUT

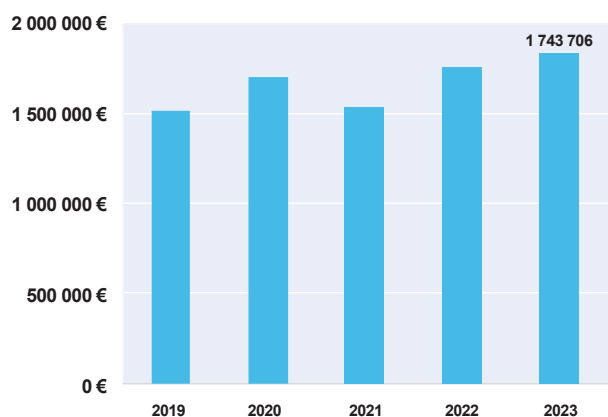
LIKEVAIHTO

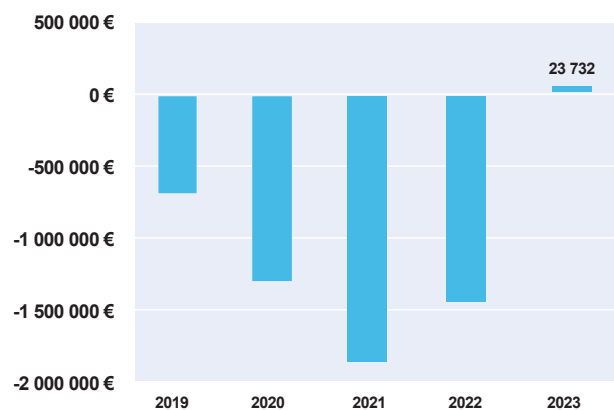
HENKILÖSTÖKULUT

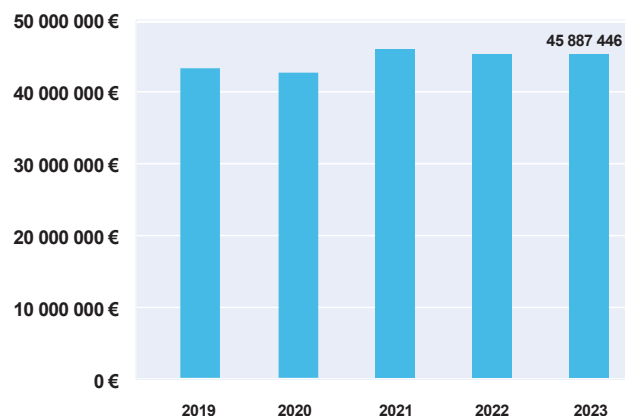
POISTOT

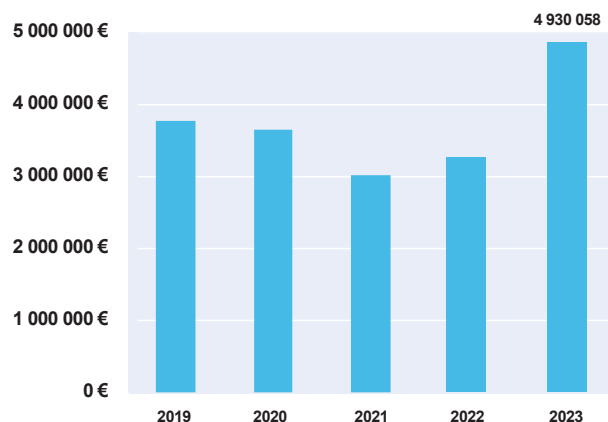
LIKEVOITTO/TAPPIO

TASE

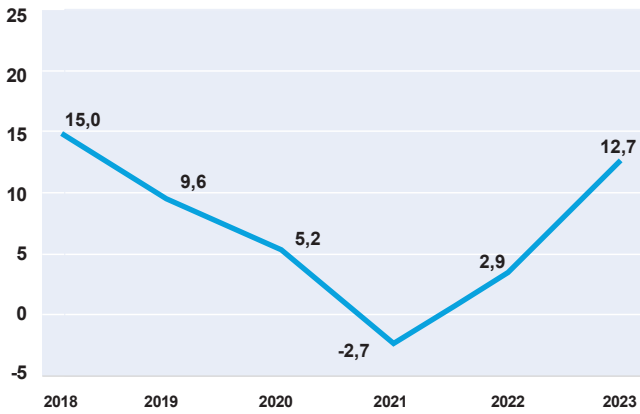
MYYNTIKATE

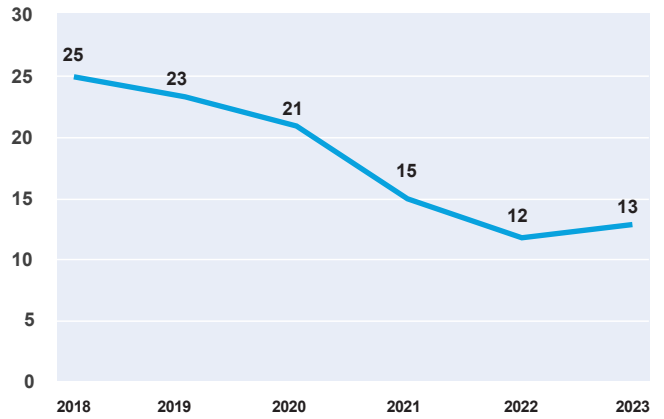
TUNNUSLUKUIEN LASKENTAKAAVAT

Käyttökate %	$(\text{liiketulos} + \text{poistot}) / \text{liikevaihto} * 100$
Omavaraisuusaste	$100 * \text{Oma pääoma} / \text{taseen loppusumma}$
Velkaantumisaste	$\text{kokonaisvelat} / \text{oma pääoma}$
Maksuvalmius, quick ratio	$\text{rahoitusomaisuus} / \text{lyhytaikaiset velat}$
Nettotulos %	$100 * \text{nettotulos} / \text{liikevaihto}$
Liikevaihto työntekijää kohden	$\text{liikevaihto} / \text{henkilökunnan keskim. lukumäärä}$

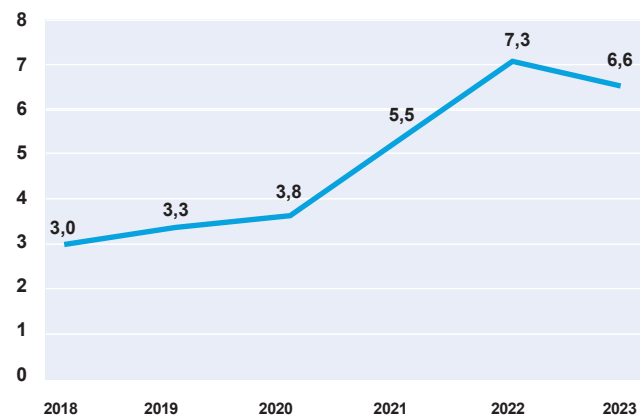
KÄYTTÖKATE %

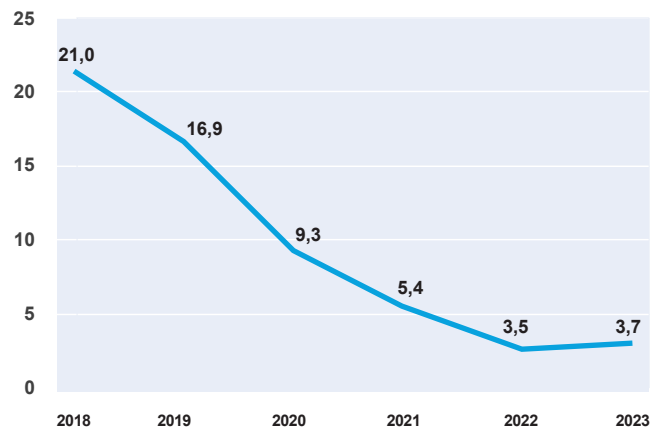
OMAVARAISUUSASTE %

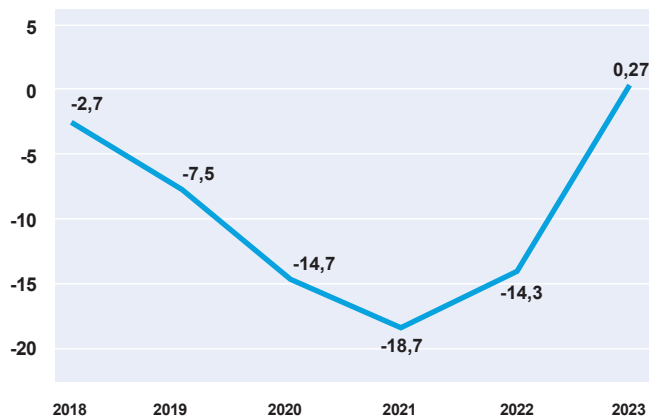
VELKAANTUMISASTE %

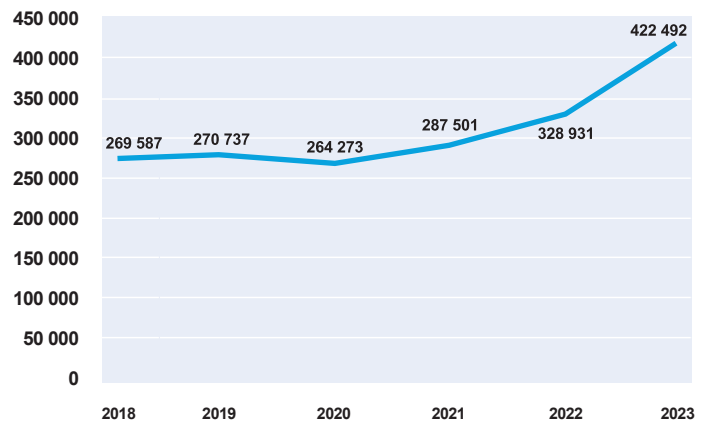
MAKSUVALMIUS

NETTOTULOS %

LIKEVAIHTO €/TYÖNTEKIJÄ

Vesihuoltolain 20§ mukainen vesihuoltoa koskeva eriyttäminen kirjanpidosta

Toimintakertomus

Tuloslaskelma

Tase

Rahoituslaskelma

Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus (VHL 20 a §)

Liiketoiminnan tulos

TULOSLASKELMA:

Tilivuoden 2023 liikevaihto oli 4,343 milj. €. Liikevaihto kasvoi 658 t€ edelliseen vuoteen verrattuna. Liikevaihtoon sisältyy vesi- ja viemäri-liittymismaksutuloja 350 t€.

Muita liiketuottoja kirjattiin 408 t€, jotka kasvoivat 82 t€ edelliseen vuoteen verrattuna.

Materiaalien ja palveluiden osuus oli 1,888 milj. €. Kulut kasvoivat 151 t€ edelliseen vuoteen verrattuna. Kulujen kasvu johtui mm. viemärlaitoksen kohonneista huolto- ja korjauskuluista, Torangin vanhan puhdistamon purkukuluista sekä yleisestä hintatason noususta.

Kiinteät henkilöstökulut olivat 1,200 milj. €. Henkilöstökulut kasvoivat edellisestä vuodesta 197 t€. Henkilöstökulujen kasvu johtui sisäisistä kustannuspaikkamuutoksista.

Liiketoiminnan muut kulut olivat yhteensä 740 t€. Kulut laskivat 24 t€ edelliseen vuoteen nähden.

Käyttökateeksi muodostui 947 t€, jossa kasvua edelliseen vuoteen 208 t€.

Käyttökateprosentti on 21,8 %, edellisenä vuonna käyttökateprosentti oli 10 %.

Suunnitelman mukaisia poistoja tehtiin toimintavuonna 1,317 milj. €. Poistot pienenevät 16 t€. Suunnitelman mukaiset poistot ovat samat kuin EVL-poistot lukuun ottamatta Rukan puhdistamoa, jossa käytetään 5 % menojäännöspoistoa. Rukan puhdistamon poisto oli 327 t€. Mäntyselän puhdistamon poisto-ohjelma on 40v tasapoisto ja vuonna 2023 Mäntyselän puhdistamon poisto oli 350 t€.

Tappio ennen rahoitustuottoja ja -kuluja on 370 t€. Edellisenä vuotena tappio oli 802 t€.

Kirjanpidon rahoitustuotot olivat 506 t€. Tuotot kasvoivat edelliseen vuoteen nähden 472 t€. Kasvu johtui tulosvaikutteisen sijoitussalkun korkotuoton kirjauksesta. Tappio ennen varauksia ja veroja oli 38 t€. Tappio pieneni edellisestä vuodesta 830 t€. Tilikaudelle ei ole kirjattu tuloveroja.

TASE:

31.12.2023 taseen loppusumma on 30,957 milj. €. Laskua edelliseen tilikauteen oli 138 t€.

Osuuspääoma 1.1.2023 oli 1,243 milj. €, lisääntyi 2 t€ ja oli tilikauden päättyessä 1,246 milj. €.

Osuuspääoma kertyy osuismaksuista, jotka peritään vesi- tai viemäri-liittymän yhteydessä 0,25 €/rak.m³ ja vähintään 200 osuutta/liittymä.

Osuuksien määrä oli toimintavuoden lopussa 5 088 179 kpl.

Osuuskunnassa on 4 479 jäsentä toimintavuoden lopussa.

RAHOITUS

Toimintavuoden 2023 investoinnit rahoitettiin vesi- ja viemärimaksutuloilla sekä käytössä olleilla kassavaroilla.

Vesihuollon liittymismaksuja perittiin toimintavuoden aikana 350 t€. 1.1.2022 alkaen uudet liittymismaksut ovat olleet ainoastaan siirtokelpoisia, ei palautuskelpoisia. Kirjanpidon menettely on muuttunut siten, että liittymismaksutulot on kirjattu tuloslaskelmalle ja liittymismaksuista on peritty myös arvonlisävero.

Liittymismaksut taseessa ovat yhteensä 26.353 milj. €.

Likvidit rahavarat kasvoivat toimintavuoden aikana 450 t€. Rahat ja pankkisaamiset olivat vuoden lopussa -211 t€.

LAINAT JA VAKUUDET

Osuuskunnalla on käytössä Nordea Pankki Oyj:n myöntämä tililimiitti, jonka kokonaisvastuumäärä 31.12.2023 tilanteessa oli 4.098.712,73 €. Tililimiitin vakuutena on kiinteistökiinnitys tilalle Majavasuo 305-411-104-23.

Kompostimullan käsittelytoiminnalle on asetettu 5000 €:n vakuus Kuusamon kaupungille (tuhkan ja kompostimullan varastokentän ympäristölupa 19.1.2016).

VAKUUTUKSET

Osuuskunnan rakennukset ja rakennelmat on vakuutettu Pohjola Vakuutus Oy:ssä jälleen hankinta- tai päivänarvoonsa riippuen kohteesta.

Työntekijät on vakuutettu Tyel:n osalta Ilmarisessa. Muut lakisääteiset henkilövakuutukset ja vastuuvakuutukset sekä koneet, kalusto ja ajoneuvot on vakuutettu Pohjola Vakuutus Oy:ssä.

TUNNUSLUKUIEN LASKENTAKAAVAT

Käyttökate %	(liiketulos+ poistot) / liikevaihto * 100
Omavaraisuusaste	100 * Oma pääoma / taseen loppusumma
Velkaantumisaste	kokonaisvelat / oma pääoma
Maksuvalmius, quick ratio	rahoitusomaisuus / lyhytaikaiset velat
Nettotulos %	100 * nettotulos/liikevaihto
Liikevaihto työntekijää kohden	liikevaihto / henkilökunnan keskim. lukumäärä

TUNNUSLUKUJA

	2019	2020	2021	2022	2023
Käyttökate-%	7	14	10	10	22
Omavaraisuusaste	7,7	5,1	2,3	-0,5	1,8
Velkaantumisaste	11,8	18,8	43,3	-220,4	177,6
Maksuvalmius	19,4	6,0	0,7	0,6	1,5
Nettotulos %	-32,8	-27,3	-22,7	-23,6	0,9
LV/työntekijä	177 488	191 333	217 153	263 258	310 245

Vesihuollon lähitulevaisuuden näkymät

Verkostoon liittyviä rakentamis-, huolto- ja korjausinvestointeja jatketaan pitkän aikavälin suunnitelman mukaisesti. Uusien liittymien määrän arvioidaan kulkevan käsi kädessä alueella tapahtuvan rakentamisen kanssa.

Korkein hallinto-oikeus on antanut 12.10.2018 EVO:lle päätöksensä lietteiden kompostointiin liittyen. Lietteen käsittelyvaihtoehdot Kuusamossa ovat osoittautuneet erittäin rajallisiksi. Käytännössä KHO:n päätöksen perusteella kompostoinnille avoimuissa ei jatkossa ole edellytyksiä. Tällä hetkellä kuivattu liete ajetaan yhteistyösopimuksella Gasum Oy:lle Ouluun.

Järkevin hyötykäytön muoto olisi kuitenkin lietteen polttaminen yhdessä kiinteän polttoaineen kanssa ja rakeistamalla muodostuva tuhka metsälannoitteeksi.

EVO on hankkinut rakeistuslaitteiston ja ympäristölupa laitteistolle saatiin vuonna 2021 ja vuoden 2022 aikana EVO valmisti tuhkan tuotteistamiseen liittyvät muut viranomaisluvat ja selvitykset valmiiksi. Rakeistetun tuhkan myynti aloitettiin vuonna 2023. Lietteen ja tuhkan yhteiskäytön mahdollistamista selvitetään parhaillaan käynnissä olevan LieRaKi-hankkeen avustuksella. Hanke on ympäristöministeriön rahoittama ja jatkuu vielä vuonna 2024.

Vuoden 2021 lopussa käyttöön otettu Mäntyselän jätevedenpuhdistamo on toiminut erittäin hyvin. Sekä Mäntyselän että Rukan puhdistamoiden toimintaa kehitetään jatkuvana prosessina ja vuoden 2023 aikana käynnistyi hanke keinoalyn hyödyntämisestä jätevedenpuhdistamon toiminnassa. Keinoalyn käyttöönotto jatkuu myös vuonna 2024, jolloin myös Rukan jätevedenpuhdistamolle valmistuu keinoaly. Keinoalyn myötä saavutetaan hyötyjä mm. energiankulutuksen kautta.

Energiankulutuksen osalta Mäntyselän jätevedenpuhdistamo lämpenee kaukolämmön avulla. Suoraa sähköenergiaa puhdistamo käyttää vuoden aikana noin 670 000 KWh. Puhdistamon sähköenergian kulutusta on tarkoitus muuttaa siten, että osa tarvittavasta sähköenergiasta saataisiin ns. ilmaisenergiana. Puhdistamolla on tarkoitus tulevina vuosina toteuttaa ensimmäinen vaihe tämän osalta, jossa puhdistamon sähköverkkoon lisätään aurinkopaneeleita.

Toisena hankkeena Kuusamon EVOlla on ollut viemärylivuodot hallintaan hyödyntämällä koneoppimisjärjestelmiä ja kehittämällä ennakoivaa kunnossa pitoa. Hankkeessa on mukana Ely-keskus. Hanke käynnistyi keväällä 2022 ja päättyi vuoden 2023 syksyllä. Hankkeen aikana toteutettiin vuotovesien analysointia historiadatan perusteella. Hankkeen perusteella pystyttiin tunnistamaan vuovesille alttiit alueet ja olosuhteet. Jatkoselvitysten ja verkoston saneerausten myötä voidaan parantaa verkoston toiminnan tehokkuutta ja säästää energiaa.

Asiakkaille suunnattu kulutusweb, EWeb, otettiin käyttöön loppuvuonna 2022. Palvelun avulla asiakkaat pääsevät seuraamaan veden- ja lämmönkulutusta sekä ottamaan käyttöön hälytyksiä poikkeavista kulutustilanteista. Palvelua jatkokehitetään vuoden 2024 aikana siten, että käyttöön tulee häiriöviestinnän sovellus, jolla asiakkaita voidaan informoida erilaisissa häiriötilanteissa.

Kuusamon energia- ja vesiosuuskunta on tarkistanut hinnoitteluaan vuosittain muuttuneesta toimintaympäristöstä johtuen. Muutokset ovat koskeneet ja tulevat myös jatkossa koskemaan kaikkia osa-alueita. Osuuskuntana EVO pyrkii tuottamaan palveluita asiakkaille mahdollisimman edullisesti, mutta kustannusten hinnannousu näkyy väistämättä myös kuluttajahinnoissa tulevaisuudessakin.

Vesi-, viemäri- ja kaukolämpötoiminnassa on tehty poikkeustilanteisiin varautumisen suunnittelu ja toteutus, jota päivitetään jatkuvana prosessina. Jätevesien siirrossa ja käsittelyssä on parannettu ja parannetaan entisestään varmuutta lisäämällä varavoimakapasiteettia. Varavoima lisää käytön varmuutta isoissa siirtolinjoissa jätevesien käsittelyssä varsinkin lyhyempiaikaisissa, alle vuorokauden kestävässä katkoissa. Pidempiaikaisissa keskeytyksissä tilanne vaatii aina yksityiskohtaisempaa suunnittelua esimerkiksi rajoitustoimien osalta. Verkotot sijaitsevat laajalla ja korkeuseroiltaan vaihtelevalla alueella, jolloin pidempiaikaisten katkojen aikana koko verkoston pitäminen toiminnassa on erittäin haasteellista. Tämän vuoksi on panostettu valvontajärjestelmään, joka nostaa verkostojen hallinnan ja seurannan seuraavalle tasolle. Varautumisen suunnittelu ja toteutus jatkuu vuosittain jatkuvana prosessina.

Kuusamon energia- ja vesiosuuskunnan strategiapäivitys valmistui vuoden 2022 lopulla ja sen toteutus alkoi heti alkuvuodesta 2023. Päivitetyn strategian kolme keskeisintä tavoitetta ovat: laajentaa energiapalveluita, kasvattaa kiertotalousliiketoimintaa ja käynnistää vastuullisuusohjelman laatiminen, jonka keskiössä on valittujen teemojen läpinäkyvä mittaaminen ja vastuullisuudesta avoimesti viestiminen. Energiapalveluiden kärkihankkeena ovat mm. metsäbiomassan saannon omavaraisuuden lisääminen mm. hakettamalla energiapuuta. Lisäksi selvityksessä ovat yhdyskuntavesilietteen ja erilliskerätyn biojätteen biokaasutus sekä metsäbiomassasta riippumattoman kaukolämmön tuotantoedellytykset. Kiertotalousliiketoiminnan kehittämisessä selvitetään mm. voidaanko yhdyskuntajätevesipuhdistamon liete saada lannoitteeksi puuperäisen tuhkan kanssa.

Kuusamon kaupunki on käynnistänyt voimassa olevaa Rukan yleiskäytävän päivityksen. Suunnittelualaue kattaa Rukan matkailukeskuksen keskeiset osat ja tunturialueen. Suunnittelualaueeseen sisältyy Rukankylän ja Itä-Rukan alueet sekä keskeiset majoitusalueet eri puolella tunturia. Luonnosvaihe on käynnistynyt ja tämä tarkoittaa myös EVO:n osalta tarkastelua eri näkökulmista vedenhankinnan, jätevesien puhdistamisen ja kaukolämmön tuotannon osalta.

Vesilaitos tuloslaskelma 1.1. - 31.12.2023

	2023		2022	
Vesi- ja perusmaksut	1 633 463,65		1 460 936,38	
Jätevesi- ja perusmaksut	2 709 968,03	4 343 431,68	2 224 684,07	3 685 620,45
LIIKEVAIHTO		4 343 431,68		3 685 620,45
Muut liiketuotot				
Vesilaitos	60 510,26		38 051,06	
Viemärlaitos	348 323,03	408 833,29	288 491,05	326 542,11
Materiaalit ja palvelut				
Vesilaitos	327 155,40		541 930,13	
Viemärlaitos	1 561 550,96	1 888 706,36	1 195 545,14	1 737 475,27
BRUTTOTULOS		2 863 558,61		2 274 687,29
Henkilöstökulut				
Vesilaitos	561 140,16		417 073,57	
Viemärlaitos	639 744,49	1 200 884,65	585 884,64	1 002 958,21
Suunnitelman mukaiset poistot				
Vesilaitos	312 067,52		314 711,15	
Viemärlaitos	1 005 394,71	1 317 462,23	1 019 211,97	1 333 923,12
Liiketoiminnan muut kulut				
Vesilaitos	227 598,85		244 689,73	
Viemärlaitos	487 929,77	715 528,62	495 252,48	739 942,21
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)		-370 316,89		-802 136,25
Rahoitustuotot ja kulut				
Korkotuotot	505 871,23		34 029,83	
Korko- ja muut rahoituskulut	173 787,01	332 084,22	100 162,33	-66 132,50
VOITTO/TAPPIO ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA		-38 232,67		-868 268,75
Tilikauden verot				
Tilikauden tuloverot				
Verot aik. vuosilta		0,00		0,00
TILIKAUDEN VOITTO/TAPPIO		-38 232,67		-868 268,75

Vesilaitos tase 31.12.2023

VASTAAVAA

2023

2022

PYSYVÄT VASTAAVAT AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Liittymismaksut	410 490,78		408 361,75	
Atk-ohjelmat	5 179,37	415 670,15	10 741,39	419 103,14
Rukan jälkivalutuskenttä	9 599,43		12 799,23	
Maa-alueiden vuokraoikeudet	32 899,01	42 498,44	34 394,01	47 193,24

AINEELLISET HYÖDYKKEET

Maa-alueet	390 918,91		390 918,91	
Rakennukset	192 160,90		179 116,47	
Vesilaitos rakennelmat	4 121 499,81		4 158 943,66	
Viemärlaitos rakennelmat	24 011 895,91		24 736 163,50	
Koneet ja kalusto	160 231,07		139 185,34	
Muut aineelliset hyödykkeet	575 517,56	29 452 224,16	639 463,96	30 243 791,84
Pysyvät vastaavat		29 910 392,75		30 710 088,22

VAIHTUVAT VASTAAVAT Rahoitusomaisuus

Muut pitkäaikaiset saamiset	12 500,00		12 500,00	
Myyntisaamiset	1 233 022,95		1 025 757,58	
Siirtosaamiset	12 454,36		8 140,68	
Rahat ja pankkisaamiset	-211 369,71	1 046 607,60	-661 573,51	384 824,75
		30 957 000,35		31 094 912,97

VASTATTAVAA

Oma pääoma

Osuuspääoma	1 245 861,55		1 243 441,55	
Vararahasto	437 208,56		437 208,56	
Ylijäämä ed. vuosilta	-1 820 163,62		-954 069,75	
Tilikauden yli/alijäämä	-38 232,67	-175 326,18	-868 268,75	-141 688,39

Vieraspääoma Pitkäaikainen

Liittymismaksut	26 353 567,60	26 353 567,60	26 369 620,96	26 369 620,96
Lainat rahoituslaitoksilta	4 098 712,73	4 098 712,73	4 183 678,20	4 183 678,20

Lyhytaikainen

Ennakkomaksut	44 443,00		46 617,88	
Ostovelat	385 075,77		395 377,41	
Muut velat	27 568,35		62 412,75	
Siirtyvät palkat+sos.kulut	207 778,01		167 420,95	
Siirtovelat	15 181,07	680 046,20	11 473,21	683 302,20
		30 957 000,35		31 094 912,97

Vesilaitoksen rahoituslaskelma 2023

TULORAAHOITUS	2023	2022
Ylijäämä/Alijäämä	-370 317	-802 136
Suunnitelman mukaiset poistot	1 317 462	1 333 923
Rahoitustuotot ja kulut	332 084	-66 133
Verot	0	0
Yhteensä	1 279 229	465 654
Käyttöpääoman muutos		
Liikesaamisten lisäys -/vähennys+	-211 579	122 008
Liiketoiminnan kassavirta	1 067 650	587 662
Investoinnit		
Käyttöomaisuuden lisäys	517 767	590 847
Kassavirta ennen rahoitusta	549 883	-3 185
Rahoitus		
Lyhytaikaisten velkojen lis+/väh-	-1 081	18 346
Liittymismaksut lis/väh	-16 053	-10 013
Pitkäaikaisten velkojen lis+/väh-	-84 965	0
Osuuspääoman lis/väh	2 420	5 128
Yhteensä	450 204	10 276
Laskelman mukainen likvidien varojen lis/väh	450 204	10 276
Taseen mukainen varojen lisäys+/vähennys-		
Likvidit varat tilikauden lopussa	-211 370	-661 574
Likvidit varat tilikauden alussa	-661 574	-671 850
	450 204	10 276

Kirjanpitolain mukainen tilinpäätös toimintavuodelta 2023

Tuloslaskelma

Tase

Rahoituslaskelma

Tuloslaskelma 1.1. - 31.12.2023

	2023		2022	
Vesi- ja perusmaksut	1 633 463,65		1 460 936,38	
Jätevesi- ja perusmaksut	2 709 968,03		2 224 684,07	
Energia- ja perusmaksut	9 598 818,32	13 942 250,00	6 840 184,67	10 525 805,12
LIKEVAIHTO		13 942 250,00		10 525 805,12
Muut liiketuotot	489 710,42	489 710,42	359 248,39	359 248,39
Materiaalit ja palvelut				
Vesilaitos	327 155,40		541 930,13	
Viemärlaitos	1 561 550,96		1 195 545,14	
Lämpölaite	7 613 196,24	9 501 902,60	5 919 954,74	7 657 430,01
BRUTTOTULOS		4 930 057,82		3 227 623,50
Henkilöstökulut				
Vesilaitos	561 140,16		417 073,57	
Viemärlaitos	639 744,49		585 884,64	
Lämpölaite	710 142,70	1 911 027,35	785 235,34	1 788 193,55
Suunnitelman mukaiset poistot				
Vesilaitos	312 067,52		314 711,15	
Viemärlaitos	1 005 394,71		1 019 211,97	
Lämpölaite	426 243,91	1 743 706,14	445 204,83	1 779 127,95
Liiketoiminnan muut kulut	1 251 592,63	1 251 592,63	1 121 871,30	1 121 871,30
LIKEVOITTO (-TAPPIO)		23 731,70		-1 461 569,30
Rahoitustuotot ja kulut				
Korkotuotot	759 605,27		51 485,86	
Korko- ja muut rahoituskulut	260 712,94	498 892,33	150 454,65	-98 968,79
VOITTO/TAPPIO ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA		522 624,03		-1 560 538,09
Tilikauden verot				
Tilikauden tuloverot				
Verot aik. vuosilta		0,00		0,00
TILIKAUDEN VOITTO/TAPPIO		522 624,03		-1 560 538,09

Tase 31.12.2023

VASTAAVAA

2023

2022

PYSYVÄT VASTAAVAT

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Liittymismaksut	570 289,28		554 507,02	
Atk-ohjelmat	7 769,05	578 058,33	16 112,08	570 619,10
Muut pitkävaikutteiset menot	42 498,44	42 498,44	47 193,24	47 193,24

AINEELLISET HYÖDYKKEET

Maa-alueet	553 576,85		553 576,85	
Rakennukset	288 241,36		268 674,76	
Vesilaitos rakennelmat	4 121 499,81		4 158 943,66	
Viemärlaitos rakennelmat	24 011 895,91		24 736 163,50	
Kaukolämpö rakennelmat	5 045 310,11		5 422 049,02	
Koneet ja kalusto	243 881,97		235 005,50	
Muut aineelliset hyödykkeet	593 429,93	34 857 835,94	659 366,59	36 033 779,88
Pysyvät vastaavat		35 478 392,71		36 651 592,22

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Rahoitusomaisuus				
Muut pitkäaikaiset saamiset	278 236,96		18 300,00	
Myyntisaamiset	3 010 930,42		2 641 812,15	
Siirtosaamiset	54 673,82		350 794,13	
Rahat ja pankkisaamiset	7 065 212,42	10 409 053,62	6 031 204,08	9 042 110,36
		45 887 446,33		45 693 702,58

VASTATTAVAA

Oma pääoma

Osuuspääoma	1 245 861,55		1 243 441,55	
Vararahasto	836 403,31		836 403,31	
Ylijäämä ed. vuosilta	3 452 252,40		5 010 615,61	
Tilikauden yli/alijäämä	522 624,03	6 057 141,29	-1 560 538,09	5 529 922,38

Vieras pääoma

Pitkäaikainen				
Vesijohtoverk. liittymismaksut	13 364 812,36		13 372 839,04	
Viemäriverk. liittymismaksut	12 988 755,24		12 996 781,92	
Kaukolämpöverk. liittymismaksut	6 566 598,14	32 920 165,74	6 596 397,25	32 966 018,21
Lainat rahoituslaitoksilta	4 098 712,73	4 098 712,73	4 609 709,89	4 609 709,89
Lyhytaikainen				
Ennakkomaksut	44 443,00		46 617,88	
Ostovelat	2 371 102,24		2 133 537,42	
Muut velat	41 352,52		93 619,12	
Siirtyvät palkat+sos.kulut	331 757,20		297 067,86	
Siirtovelat	22 771,61	2 811 426,57	17 209,82	2 588 052,10
		45 887 446,33		45 693 702,58

Rahoituslaskelma 2023

TULORAAHOITUS	2023	2022
Ylijäämä/Alijäämä	23 732	-1 461 569
Suunnitelman mukaiset poistot	1 743 706	1 779 128
Rahoitustuotot ja kulut	498 892	-98 969
Verot	0	0
Yhteensä	2 266 330	218 590
Käyttöpääoman muutos		
Liikesaamisten lisäys -/vähennys+	-332 935	-676 975
Liiketoiminnan kassavirta	1 933 395	-458 385
Investoinnit		
Käyttöomaisuuden lisäys	570 507	1 505 260
Kassavirta ennen rahoitusta	1 362 888	-1 963 645
Rahoitus		
Lyhytaikaisten velkojen lis+/väh-	225 549	858 787
Pitkäaikaisten velkojen lis+/väh-	-510 997	426 032
Liittymismaksut lis/väh	-45 852	-10 013
Osuuspääoman lis/väh	2 420	5 128
Yhteensä	1 034 008	-683 711
Laskelman mukainen likvidien varojen lisäys/vähennys	1 034 008	-683 711
Taseen mukainen varojen lisäys+/vähennys-		
Likvidit varat tilikauden lopussa	7 065 212	6 031 204
Likvidit varat tilikauden alussa	6 031 204	6 714 915
	1 034 008	-683 711

Hallituksen esitys osuuskuntakokoukselle

Hallitus esittää, että vuoden 2023 ylijäämä 522 624,03 €, siirretään sääntöjen mukaisesti edellisten kausien voitto/tappio -tilille. Kuusamossa 18.3. 2024

Anne-Kaisa Olva
puheenjohtaja

Mikko Hiltula
jäsen

Kimmo Korpua
jäsen

Mika Mankinen
toimitusjohtaja, jäsen

Harri Lämsä
varapuheenjohtaja

Henrik Riiipinen
jäsen

Jyrki Saarela
jäsen

Tilintarkastuskertomus

Kuusamon energia- ja vesiosuuskunnan jäsenille

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Kuusamon energia- ja vesiosuuskunnan (y-tunnus 0186403-8) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2023. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan osuuskunnan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*. Olemme riippumattomia osuuskunnasta niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme. Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausun-
tomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan osuuskunnan kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos osuuskunta aiotaan purkaa tai sen toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonamme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntonamme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, vääräntämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon osuuskunnan sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä osuuskunnan kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei osuuskunta pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoidimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

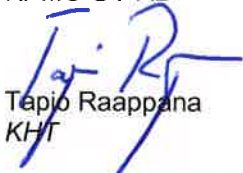
Velvollisuutenamme on lukea muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdesämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomuksessa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Oulussa 19. maaliskuuta 2024

KPMG OY AB

Tapio Raappana
KHT

EVO

i